

Aan:
De staatssecretaris van J&V, A. Broekers-Knol
i.a.a.:
De minister van J&V, F. Grapperhaus
Tweede Kamer der Staten-Generaal

ref.nr.: 19.025 / 6.30.1
betreft: gebrekkige uitvoering LHBTI-asielbeleid

Amsterdam, 9 juni 2019

Excellentie,

Wij feliciteren u met uw benoeming tot staatssecretaris van Justitie & Veiligheid en zien uit naar een vruchtbare samenwerking. Tijdens het Algemeen Overleg over het Vreemdelingenbeleid van 13 december 2018 bood uw ambtsvoorganger aan om een aantal door ons naar voren gebrachte voorbeelden van gebrekkige uitvoering van het nieuwe asielbeleid voor LHBTI's (werkinstructie WI 2018/9) te bestuderen. Met deze brief gaan we graag in op dit aanbod.

We sturen u hierbij samenvattingen van zeventien voorbeelden. Het gaat om vijftien rechterlijke uitspraken: in totaal acht uitspraken die we in twee eerdere brieven noemden en zeven nieuwe uitspraken. We sturen u ook twee delen van dossiers die illustreren dat de nieuwe werkinstructie nog niet goed wordt uitgevoerd. We geven bij iedere uitspraak een korte toelichting. We merken nadrukkelijk op dat het slechts gaat om enkele voorbeelden van LHBTI-asielzaken waarin het volgens ons nog niet goed gaat bij de uitvoering van werkinstructie WI 2018/9. Het gaat dus *niet* om een uitputtend overzicht.

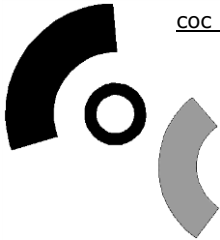
We constateren een jaar na de ingrijpende wijziging van het LHBTI-asielbeleid in juli 2018 dat:

1. Processen van bewustwording en zelfacceptatie nog steeds regelmatig een grote rol spelen in de beoordeling van asielverzoeken van LHBTI's door de IND;
2. De IND in de praktijk nog steeds regelmatig geen of onvoldoende aandacht besteedt aan verklaringen van derden, zoals partners of belangenorganisaties;
3. De IND nog steeds regelmatig beslist op grond van vooroordelen en stereotypen, zoals het stereotype dat een coming-out zich op één moment afspeelt, het stereotype dat religie en LHBTI-zijn moeilijk samengaan en het stereotype dat LHBTI's in hun land van herkomst geen risico's zullen nemen om elkaar te ontmoeten.

In verschillende van de hieronder genoemde zaken spelen meerdere van deze kwesties een rol.

Uw ambtsvoorganger heeft het asielbeleid voor LHBTI's in juli 2018 ingrijpend gewijzigd, onder meer door 'processen van bewustwording en zelfacceptatie' te schrappen als criterium en door verklaringen van derden een groter gewicht te geven in de beoordeling. Wij vinden het onacceptabel dat deze wijzigingen door de IND niet consequent worden uitgevoerd. We dringen er met kracht op aan dat u onderstaande voorstellen overneemt om in deze situatie verandering te brengen.

- A. Opnieuw bekijken.** Bekijk de hieronder genoemde zaken opnieuw.
- B. Nieuw oordeel.** Neem in de hieronder genoemde (en andere) zaken - waarin de LHBTI-asielzoeker is afgewezen vanwege de door ons aangekaarte foutieve uitvoering van het beleid - een nieuw besluit.
- C. Verduidelijk het beleid en verwerk in scholing.** Verduidelijk voor de IND dat de werkwijze is aangepast en dat er niet meer gevraagd mag worden naar - en geoordeeld mag worden op grond van bijvoorbeeld 'processen van bewustwording en zelfacceptatie' en andere stereotypen. Verwerk deze informatie ook in de scholing van IND medewerkers.

- D. Erken beleidswijziging.** Om aan elke onduidelijkheid een einde te maken, stellen we voor dat u erkent dat Werkinstructie 2018/9 een beleidswijziging inhoudt ten opzichte van Werkinstructie 2015/9. Dat ligt ook voor de hand, nu het belangrijkste beoordelingscriterium in beleid en praktijk ('processen van bewustwording en zelfacceptatie') is geschrapt en uw ambtsvoorganger zelf schrijft over 'wijzigingen', 'aanpassing' en 'verbetering'.
- E. Vervolgonderzoek.** Extern onderzoek is van groot belang voor verbetering van het asielbeleid, zo tonen onderstaande voorbeelden aan, evenals de wijzigingen die u doorvoerde in Werkinstructie 2018/9 naar aanleiding van ons rapport *Trots of Schaamte?* Daarom hebben wij de IND aangeboden om vervolgonderzoek te doen naar (de uitvoering van) het Nederlandse LHBTI-asielbeleid. Wij verzoeken u vriendelijk om daaraan medewerking te verlenen door ons opnieuw toegang te geven tot dossiers.

Voor meer aanbevelingen en informatie verwijzen we u naar het rapport *Trots of Schaamte?*, naar onze brief aan uw ambtsvoorganger van 16 augustus 2018 en onze brieven aan de Tweede Kamer van 10 september 2018 en 6 december 2018 (bijlage).

I. Processen van bewustwording en zelfacceptatie

Uit het rapport *Trots of schaamte?*, dat Sabine Jansen schreef voor COC Nederland, blijkt dat het een stereotiepe opvatting is dat LHBTI's uit landen met een LHBTI-vijandig klimaat altijd processen van bewustwording of zelfacceptatie zouden doormaken.¹ Veel LHBTI-asielzoekers herkennen zich niet in deze concepten, hebben dergelijke processen niet meegemaakt of kunnen er niets over vertellen. Daarom zijn deze processen ongeschikt als middel om de seksuele gerichtheid van asielzoekers mee te toetsen.

Wij zijn dan ook blij dat u het 'bewustwordingsproces' en de 'zelfacceptatie' als criterium vorig jaar geschrapt heeft uit werkinstructie WI 2018/9. In de brief van 13 november aan de Tweede Kamer schrijft uw ambtsvoorganger bovendien dat dit de 'belangrijkste' aanpassing in de werkinstructie is, en dat de IND niet langer aan asielzoekers zal vragen om hun bewustwordingsproces te schetsen of aannemelijk te maken dat er sprake is van zelfacceptatie.

Hieronder vindt u voorbeelden van jurisprudentie waaruit wij citeerden in onze eerdere brieven.² Daaruit blijkt dat de IND 'bewustwordingsprocessen' en 'zelfacceptatie' ook na de aanpassing van de werkinstructie nog gebruikte als criteria.

Ook in latere jurisprudentie spelen de processen van bewustwording en zelfacceptatie nog een grote rol. In de hierna volgende zaken 5 tot en met 9 was de (eerdere) afwijzing in belangrijke mate gebaseerd op deze stereotiepe en dus verkeerde en onbruikbare criteria.

Wij stellen voor dat u expliciet afstand neemt van deze criteria, ook waar het gaat om aanvragen die gedaan zijn vóór de nieuwe werkinstructie, en dat u de IND daarover informeert. Mensen als mevrouw X en de heer Y (zie hieronder) zouden opnieuw gehoord moeten worden.

VOORBEELDEN

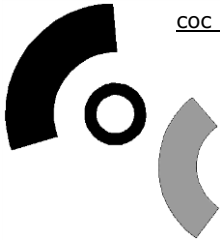
I t/m 4. Vier zaken uit onze brief van 16 augustus 2018 waarin bewustwording en zelfacceptatie een belangrijke rol spelen.

In deze vier zaken betoogden de IND-procesvertegenwoordigers:

- 'dat op basis van de nieuwe werkinstructie WI 2018/9 nog steeds dezelfde elementen worden beoordeeld' (I. Rb. Groningen, 1 augustus 2018, NLI 8.12373 (Senegal))

¹ Zie ook aanbeveling I van het rapport *Trots of Schaamte?*.

² brieven van COC Nederland van 16 augustus 2018 en 10 september 2018.

- 'dat de IND nog steeds de bewustwording en zelfacceptatie van de vreemdeling mag meewegen in zijn besluitvorming' (2. Rb. Amsterdam, 17 juli 2018, NLI8.11803, Mali)
- En 'Het feit dat de termen 'zelfacceptatie' en 'bewustwording' niet meer expliciet genoemd worden in de nieuwe werkinstructie betekent namelijk niet dat deze elementen in dit soort zaken in het geheel niet meer beoordeeld hoeven te worden.' (3. Rb. Den Haag, 18 juli 2018, NLI8.11680, Nigeria; 4. Rb. Den Haag, 30 juli 2018, NLI7.2120, Iran).

Het lijkt er sterk op dat deze werkwijze in strijd is met de bedoeling van de door u aangepaste werkinstructie.

5. Rb. Rotterdam, 3 december 2018, NLI8.5180, beroep ongegrond (Kameroen)

In deze zaak spelen de processen van bewustwording en zelfacceptatie nog altijd een grote rol.

De rechtbank overweegt dat in de nieuwe Werkinstructie (WI) 2018/9 weliswaar niet meer de nadruk wordt gelegd op het proces van bewustwording en zelfacceptatie, maar dat er nog steeds uitgegaan wordt van de verklaringen van de vreemdeling die, integraal bezien, een authentiek verhaal moeten vormen. Volgens de rechtbank zou door de IND niet ten onrechte zijn gesteld dat de man zijn proces van bewustwording en zelfacceptatie niet inzichtelijk heeft gemaakt. Ook zou niet ten onrechte door de IND gesteld zijn dat hij zich slechts in algemene zin heeft geuit over zijn gevoelswereld in relatie tot de ontdekking van zijn geaardheid.

6. Rb. Utrecht, 31 december 2018, NLI8.22785, beroep ongegrond (Afghanistan)

Ook in deze zaak spelen de processen van bewustwording en zelfacceptatie een grote rol. Daarnaast heeft deze man het moment van bewustwording niet geconcretiseerd.

Het relaas van deze man (gehoor opvolgende aanvraag 19 november 2018) komt er in het kort op neer dat hij seksuele handelingen heeft verricht met mannen en met vrouwen en dat hij bij mannen een beter gevoel heeft. Daardoor heeft hij het besef gekregen dat hij homoseksueel is. Hij meent dat de IND ten onrechte de termen 'bewustwordingsproces' en 'zelfacceptatie' als zwaartepunt bij de beoordeling heeft gehanteerd.

Dat deze termen niet meer in WI 2018/9 worden genoemd betekent volgens de IND echter niet dat deze aspecten niet meer in het onderzoek en de beoordeling betrokken mogen worden.

De rechtbank overweegt dat de man terecht heeft gesteld dat bewustwording en zelfacceptatie niet meer als voorbeelden worden genoemd, maar dat betekent niet dat die aspecten geen rol meer spelen in het onderzoek naar en de beoordeling van de geloofwaardigheid. De rechtbank oordeelt dat de IND terecht heeft gesteld dat de man met zijn verklaringen geen inzicht heeft verschaft in het bewustwordings- en acceptatieproces tegen de achtergrond van zijn land van herkomst met een cultuur waarin homoseksualiteit niet acceptabel, strafbaar of zelfs levensgevaarlijk is. Daarnaast wordt hem tegengeworpen dat hij niet heeft geconcretiseerd op welk moment er een daadwerkelijke bewustwording heeft plaatsgevonden. Hij stelt dat hij van jongs af aan het idee had dat hij homoseksueel was, dat hij zich ervan bewust werd toen hij 13 à 14 jaar oud was en met andere jongens seksuele handelingen verrichtte, en dat hij het geaccepteerd heeft na het seksuele contact in Nederland. Dit wordt tegenstrijdig geacht.

7. Rb. Haarlem, 18 december 2018, beroep ongegrond (Guinee)

De vrouw in deze zaak zou teveel over seks hebben verteld en te weinig over (emotionele) processen.

Aan de vrouw wordt tegengeworpen dat zij in haar eerste procedure een verhaal verzonnen heeft en dat zij pas bij haar opvolgende aanvraag haar seksuele gerichtheid naar voren brengt, terwijl ze al sinds 2009 in Nederland is. In antwoord op vragen over het bewustwordingsproces legde zij de nadruk op het seksuele aspect. Verder zou zij vaag en wisselend verklaard hebben over het moment waarop zij gevoelens kreeg voor meisjes en het moment waarop zij zichzelf accepteerde. De IND is van mening dat zij er niet in is geslaagd om duidelijk en nauwkeurig te verklaren over wanneer en hoe zij zich realiseerde dat zij homoseksueel is en hoe zij dit heeft

beleefd. Haar verklaringen geven volgens de IND geen inzicht in de gedachten en gevoelens en de emotionele ontwikkeling die zij ten aanzien van haar homoseksualiteit heeft doorgemaakt.

8. Rb. Groningen, 20 december 2018, beroep gegrond (Oeganda)

Ook de vrouw in deze zaak zou volgens de IND teveel over de seksuele kant hebben verteld en te weinig over bewustwording en zelfacceptatie. De rechtbank overweegt dat verwijzen naar de samenleving die afkeurend staat in dit verband zou betekenen dat een persoon in een dergelijke samenleving nooit tot zelfacceptatie zou kunnen komen.

Deze vrouw zou volgens de IND oppervlakkig verklaard hebben over haar gevoelens ten tijde van haar bewustwording. Zij zou teveel de nadruk leggen op de uiterlijke en seksuele kant van meisjes. De rechtbank constateert dat zij inderdaad verklaart dat zij meisjes aantrekkelijk vindt. Haar verklaring dat zij altijd in de buurt van meisjes wilde zijn, is volgens de rechtbank echter niet tegenstrijdig met de verklaring dat zij altijd omging met jongens. De vrouw verklaarde namelijk ook dat zij bang was voor haar gevoelens voor meisjes en bewust afstand nam. Zij heeft verklaard dat in haar land traditie heel belangrijk is en dat het niet vaak voorkomt dat een meisje zich als een jongen gedraagt, en dat zij daar telkens op aangesproken werd. Ook heeft zij verklaard dat zij uiteindelijk haar homoseksualiteit heeft kunnen accepteren, toen zij verliefd werd op iemand die haar hierbij hielp. De verwijzing naar het feit dat zij nog steeds leefde in een samenleving die afkeurend staat tegenover homoseksualiteit is onvoldoende om deze verklaring niet te volgen, nu dit zou betekenen dat een persoon in een dergelijke samenleving nooit tot zelfacceptatie zou kunnen komen, aldus de rechtbank.

De rechtbank ziet niet in waarom haar verklaringen over haar christelijke geloof in relatie tot haar homoseksualiteit niet overtuigend zijn en ook niet waarom het enkele feit dat zij zich niet heeft verdiept in de strafbaarstelling van homoseksualiteit in Oeganda afbreuk doet aan de geloofwaardigheid van haar verklaringen. De IND geeft aan dat de nadruk ligt op de verklaringen over het proces van bewustwording en zelfacceptatie. De rechtbank oordeelt dat de IND onvoldoende heeft gemotiveerd waarom haar verklaringen niet overtuigend zijn. De IND moet een nieuw besluit nemen en daarbij WI 2018/9 toepassen.

9. Dossier mevrouw X, Tunesië

Ook in dit dossier spelen processen van bewustwording en zelfacceptatie nog een belangrijke rol. De IND noemt die zelfs 'de kern [van de] geaardheid' en schrijft dat 'de pijlers waaraan de gestelde geaardheid wordt getoetst zijn nog altijd dezelfde' zijn.

Een belangrijke reden om de eerste aanvraag van mevrouw X uit Tunesië af te wijzen, was volgens de IND de omstandigheid dat zij te weinig details zou hebben verteld over processen van bewustwording en zelfacceptatie. Zij is in 2017 zeer uitgebreid bevraagd over haar bewustwordings- en zelfacceptatieproces (er zijn haar 'bij herhaling bewustwordings- en zelfacceptatievragen gesteld, derhalve heeft zij ruimschoots de gelegenheid gehad om tot de kern te komen van haar geaardheid.') Het voornemen van oktober 2017 besteedt er ruim vier pagina's aan om uit te leggen waarom ze deze vragen niet goed beantwoord zou hebben. Zij is er volgens de IND niet in geslaagd haar bewustwordingsproces duidelijk, secuur en eenduidig onder woorden te brengen.

Naar aanleiding van de vraag 'inzicht te verschaffen in haar interne proces(sen) waardoor zij heeft beseft dat zij gevoelens heeft voor A.' heeft zij verklaard dat zij heel erg blij was als zij A zag, dat zij altijd bij haar wilde zijn, dat zij in de klas altijd samen waren en dat zij haar miste als zij er niet was. Dit wordt niet overtuigend geacht, 'immers heeft betrokkene met voorgaande enkel een beeld geschetst van een hechte vriendschap en met haar verklaring alsnog geen blijk gegeven van een bewustwordingsproces dat zich heeft ontwikkeld tot een punt waarbij zij zich beseft heeft dat zij gevoelens heeft voor A.'

Als antwoord op de vraag hoe het voor haar was om zich te realiseren dat zij lesbisch was, heeft zij verklaard dat zij niet schrok, dat zij het 'erg leuk' vond om haar seksuele gerichtheid te ontdekken, dat zij erg blij was en dat haar enige zorg was dat zij haar eigen gedrag moest controleren. Door de IND wordt het als 'ongerijmd'

gekenschetst dat zij in dit verband enkel gevoelens van blijdschap heeft ervaren, gelet op haar verklaringen dat homoseksualiteit in haar land een taboe en niet gangbaar is en zij bovendien uit een streng religieus gezin komt.

In augustus 2018 heeft zij een opvolgende aanvraag ingediend, waarbij zij zich beroept op de nieuwe werkinstructie. In het voornemen van november 2018 stelt de IND echter onder meer: 'De pijlers waaraan de gestelde geaardheid wordt getoetst zijn nog altijd dezelfde.' Nu haar relaas ongewijzigd is, wordt haar seksuele gerichtheid nog altijd ongeloofwaardig geacht. Dit is ook in rechte vast komen te staan in haar eerste procedure. Dat zij intussen drie keer het COC heeft bezocht, verandert hier niets aan. 'Men hoeft immers niet homoseksueel te zijn om het COC te kunnen en mogen bezoeken.'

2. Verklaringen van derden

Volgens de nieuwe werkinstructie moet de IND meer aandacht besteden aan verklaringen van derden, WI 2018/9 gaat daar terecht uitgebreid op in.³ Ook in de brief van 13 november 2018 schrijft uw ambtsvoorganger dat uw ministerie het belangrijk vindt dat verklaringen van derden, waaronder verklaringen van partners en belangenorganisaties, bij de IND kunnen worden ingebracht en dat meer dan voorheen gemotiveerd wordt waarom dergelijke verklaringen al dan niet meegewogen worden. Toch gebeurt dit in de praktijk lang niet altijd. Ter illustratie sturen we hieronder een samenvatting van de vier uitspraken met betrekking tot dit onderwerp die wij eerder noemden in onze brief van 6 december 2018, gevolgd door een recentere uitspraak.

VOORBEELDEN

10. Rb. Haarlem, 30 augustus 2018, NL18.4417, beroep gegrond (Oeganda)

Uit deze uitspraak blijkt dat verklaringen van derden niet zonder meer terzijde geschoven kunnen worden.

De rechtbank betoogt dat de IND volgens de Werkinstructie en de brief van 4 juli 2018 zou moeten motiveren hoe er rekening is gehouden met ingebrachte verklaringen van derden of waarom deze wel of niet tot een ander oordeel omtrent de geloofwaardigheid leiden. De IND heeft volgens de rechtbank echter slechts aangegeven dat de verklaringen van derden niet tot een ander oordeel leiden, maar niet gemotiveerd op welke wijze met de verklaringen rekening gehouden is of om welke reden de verklaringen niet tot een ander oordeel hebben geleid.

11. Rb. Utrecht, 30 oktober 2018, NL18.17538-T, beroep gegrond (Nigeria)

In deze zaak kwamen de verklaringen overeen met die van de partner die wél asiel kreeg op grond van zijn homoseksualiteit.

Aan de partner van deze asielzoeker is een verblijfsvergunning verleend. Ter zitting is zijn partner als getuige gehoord. Hoewel de rechtbank van oordeel is dat wat de man heeft verklaard over zijn gestelde relatie tot nu toe niet erg uitvoerig is, komen zijn verklaringen en die van zijn partner overeen. Er zijn vragen gesteld over de eerste ontmoeting, het ontstaan van de relatie, wat hij leuk aan hem vindt, hoe lang ze samen zijn en over de verblijfsprocedure van de gestelde partner. De rechtbank oordeelt dat de IND vooralsnog niet inzichtelijk heeft gemaakt waarom niet wordt geloofd dat de man een relatie heeft met zijn partner. Als de IND meent dat sprake is van een geënceneerde relatie dan moet worden onderbouwd waarom dat zo zou zijn, te meer nu vast staat dat aan de partner een verblijfsvergunning is verleend vanwege zijn homoseksualiteit en hij in zijn gehoor van meet af aan heeft gesproken over de relatie tussen beiden. Nu dit raakt aan de kern van zijn asielrelaas, is het besluit volgens de rechtbank onvoldoende deugdelijk onderzocht en gemotiveerd. Immers, als de relatie wel aannemelijk moet worden geacht, dan kan het standpunt van de IND over zijn homoseksuele gerichtheid niet zonder meer in stand blijven. Daarbij kan de IND niet volstaan met de stelling dat bij zijn partner wel sprake is van een authentiek relaas, maar bij eiser niet.

---

³ Zie ook aanbeveling 5 van het rapport *Trots of Schaamte?*.

12. Rb. Den Haag, 12 november 2018, NL18.19033, beroep gegrond (Ghana)

In deze zaak wordt teveel gewicht toegekend aan verklaringen over bewustwording en zelfacceptatie en is er te weinig aandacht voor de relatie van de man en verklaringen van derden.

Bij zijn tweede aanvraag legt deze man stukken over van zijn huisarts, zijn voogd, zijn oom, een COC-coördinator en zijn pleegmoeder. Volgens de IND zijn deze verklaringen niet objectief en verifieerbaar en er zou daarom geen sprake zijn van nieuwe elementen of bevindingen.

De rechtbank oordeelt dat de IND nader onderzoek had moeten verrichten. De IND heeft teveel gewicht toegekend aan de verklaringen omtrent de bewustwording en zelfacceptatie en daarbij uit het oog verloren dat ook verklaringen omtrent de relatie inzicht kunnen bieden in het proces van bewustwording en zelfacceptatie. Bij het indienen van de opvolgende aanvraag heeft de man gezegd dat hij een relatie heeft met een man, maar daar is in het gehoor nauwelijks iets over gevraagd.

13. Rb. Haarlem, 14 november 2018, NL17.4286, beroep gegrond (Irak)

Er was volgens de rechtbank in deze zaak bij de beoordeling onvoldoende rekening gehouden met de verklaringen van derden en het referentiekader van de asielzoeker.

De rechtbank oordeelt, onder verwijzing naar WI 2018/9, dat in het bestreden besluit onvoldoende is gemotiveerd op welke wijze bij de beoordeling rekening is gehouden met de ingebrachte verklaringen van derden (onder meer van het COC) of waarom daar geen rekening mee is gehouden. Daarnaast zijn eisers verklaringen met betrekking tot het bewustwordingsproces niet goed beoordeeld, met name is onvoldoende rekening gehouden met zijn leeftijd tijdens dat bewustwordingsproces en zijn overige referentiekader (zoals opleidingsniveau, cultuur en levensfase).

14. Rb. Den Bosch, 14 december 2018, NL18.18078, beroep gegrond (Afghanistan)

Het gehoor in deze zaak was volgens de rechtbank onzorgvuldig en verklaringen van derden over feitelijke waarnemingen moeten bij de beoordeling betrokken worden.

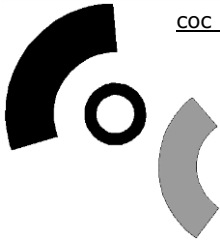
In het gehoor in deze zaak werden volgens de rechtbank niet genoeg vragen gesteld. Van de asielzoeker werd teveel verwacht dat hij zelf zou begrijpen wat de IND wilde horen ('In de eerste plaats is het aan u om zelf daarover te vertellen. Daarom wil ik u vragen alles waarvan u denkt dat het belangrijk is voor deze asielaanvraag en uw homoseksualiteit aan mij te vertellen.') De rechtbank oordeelde dat aan de asielzoeker wel enig houvast moet worden geboden. Wanneer het verslag van het aanvullend gehoor wordt ontdaan van alle vragen heeft eiser volgens de rechtbank authentieke en consistente verklaringen afgelegd.

De rechtbank acht het daarnaast onzorgvuldig dat geen enkel gewicht lijkt te zijn toegekend aan de verklaringen van derden. Juist nu de verklaringen zien op feitelijke waarnemingen en niet op uitspraken over zijn seksuele gerichtheid op grond van eigen beoordelingen door die derden moet de IND deze verklaringen volgens de rechtbank betrekken bij zijn beoordeling. De IND moet nader motiveren waarom observaties en feitelijke gebeurtenissen de geloofwaardigheid van het relaas niet kunnen ondersteunen.

3. Stereotypen

In WI 2018/9 staat dat de beoordeling niet gebaseerd mag zijn op vooroordelen. In de brief van uw ambtsvoorganger van 13 november 2018 staat dat de medewerkers van de IND weten dat stereotiepe beelden niet ten nadele van de asielzoeker mogen worden gebruikt. Ook erkent uw ministerie in deze brief dat het niet aanvaardbaar is om van LHBTI's te verwachten dat zij negatief over zichzelf denken als de situatie in het land van herkomst voor hen ongunstig is.

Toch wordt er nog regelmatig op basis van vooroordelen en stereotypen beslist. Zo wordt verwacht dat LHBTI's in hun landen van herkomst voorzichtig zullen zijn en geen risico's zullen nemen. Homoseksualiteit

wordt gezien als iets dat zich vooral kenmerkt door diepe emoties en mensen die vooral over seks vertellen worden beschouwd als oppervlakkig en leugenachtig. Geloof is een complicerende factor, waarover ook als zodanig verklaard moet worden. Coming-out wordt nog te vaak gezien als iets dat zich op één moment afspeelt. Een van de uitkomsten van het rapport *Trots of schaamte?* was dat van LHBTI's verwacht wordt dat zij negatief over zichzelf denken.⁴ Terwijl in de werkinstructie expliciet gesteld wordt dat een innerlijke worsteling niet verwacht wordt, komt het er in de praktijk vaak op neer dat een relaas beoordeeld wordt vanuit het idee dat een vijandige omgeving per definitie zal leiden tot innerlijke problemen ten aanzien van de eigen seksuele gerichtheid of genderidentiteit. In die stereotiepe visie heeft de asielzoeker wat uit te leggen.

VOORBEELDEN

15. Rb Haarlem, 21 november 2018, NL18.19151 (Afghanistan) beroep gegrond

De rechtbank oordeelt dat de IND moet wegblijven van stereotiepe aannames zoals het veronderstellen van een innerlijke worsteling of van verklaringen over wat de ouders van zijn partner doen.

Bij zijn opvolgende asielaanvraag vertelde deze man dat hij homoseksueel is. Bij het ongeloofwaardig achten van zijn verklaringen kende de IND veel gewicht toe aan het feit dat de man niet inzichtelijk zou hebben gemaakt op welke wijze hij zijn homoseksualiteit heeft beleefd. Daarbij zou zijn zelfacceptatie eenvoudig en acuut zijn geweest, zonder een innerlijke worsteling. De rechtbank oordeelt dat de IND moet wegblijven van stereotype aannames, zoals de veronderstelling dat iedere homoseksueel een interne worsteling heeft meegemaakt. Dit geldt eveneens voor het standpunt dat hij zeer weinig zou hebben verklaard over de achtergrond van zijn huidige relatie en over wat diens ouders doen. Met betrekking tot het niet eerder naar voren brengen van zijn geaardheid heeft hij verklaard dat hij zich hierover schaamde en er niet over wilde verklaren tegenover een hoorambtenaar en dat het bezoeken van feesten en homorechten-organisaties iets geheel anders is dan verklaren over zijn geaardheid tegenover een hoorambtenaar. De rechtbank acht dit niet bij voorbaat bevreemdend of tegenstrijdig.

16. Rb. Den Bosch, NL18.20553, 14 december 2018, beroep ongegrond (Nigeria)

In deze eerste aanvraag ziet de rechtbank een rol voor processen van bewustwording en zelfacceptatie, en ook andere stereotiepe overwegingen van de IND worden geaccepteerd.

De IND heeft de asielaanvraag beoordeeld op basis van WI 2018/9. De rechtbank oordeelt dat niet gevolgd hoefde te worden dat de man stelt in het geheel geen moeite te hebben gehad met het accepteren van zijn geaardheid. In een land als Nigeria, waar homoseksualiteit in de taboesfeer ligt en zelfs strafbaar is, mag volgens de rechtbank verwacht worden dat iemand die op dertienjarige leeftijd ontdekt homoseksueel te zijn, diepgaande emoties voelt. De IND kon zich volgens de rechtbank dan ook op het standpunt stellen dat hij geen inzicht heeft gegeven in zijn gevoelsleven of proces van acceptatie. Nu hij met het islamitische geloof is opgegroeid en weet dat dit geloof homoseksualiteit veroordeelt, mag worden verwacht dat hij inzicht kan geven in zijn gedachten en gevoelens ten aanzien van de negatieve houding vanuit het islamitisch geloof jegens homoseksualiteit. In de omstandigheid dat zijn geloof geen rol heeft gespeeld bij het bewustwordings- en acceptatieproces, kon de IND volgens de rechtbank een verdere afbreuk aan zijn gestelde homoseksualiteit zien. Voorts is volgens de rechtbank niet ten onrechte ongeloofwaardig geacht dat hij X zou hebben leren kennen doordat hij het risico zou nemen om met een wildvreemde te praten over homoseksualiteit. Stellen dat het nemen van risico's inherent is aan het zijn van homoseksueel in Nigeria, is onvoldoende. Voorts wordt overwogen dat de (gebrekkige) kennis van de man over de actuele situatie van homoseksuelen in Nigeria en Nederland onvoldoende kunnen worden geacht voor de conclusie dat hij homoseksueel is.

17. Dossier de heer Y, Guinee

---

⁴ (zie p. 70 e.v.)

In dit dossier verwacht de IND dat de man in kwestie heeft geworsteld met zijn gerichtheid. Ook andere stereotypen spelen een rol, zoals de veronderstelling dat LHBTI's geen risico's nemen en verwachtingen t.a.v. de samenhang tussen geloof en gerichtheid.

Ook van de heer Y uit Guinee verwacht de IND dat hij heeft geworsteld met zijn gerichtheid. Aan hem werd gevraagd hoe het komt dat hij het normaal vond en (tot driemaal toe) of hij nooit twijfels heeft gehad. Verwacht wordt dat hij 'middels logische en concrete verklaringen inzicht kan bieden in de onmiddellijke omarming van zijn homoseksuele gerichtheid en het uitblijven van enige twijfel omtrent zijn geaardheid in een maatschappij die sterk afwijzend staat ten opzichte van homoseksualiteit.'⁵ Ook werpt de IND hem tegen dat hij 'het' proces van bewustwording onvoldoende inzichtelijk heeft gemaakt.

In dit dossier spelen daarnaast andere stereotypen een belangrijke rol. Zo zou Y teveel risico genomen hebben door zijn goede vriend (in het openbaar) de liefde te verklaren. Het antwoord op de vraag waarom hij dit risico nam: 'Omdat ik hem leuk vond', wijst de IND als onvoldoende van de hand.

De relatie tussen zijn seksuele gerichtheid en zijn islamitische geloofsovertuiging wordt in het voornemen op een stereotiepe manier besproken. 'Gezien de mate van non-acceptatie door de samenleving en betrokkenes religie mag worden verondersteld dat betrokkene kan verklaren hoe zijn zelf-acceptatie zich verhoudt tot zijn geloof en de omgeving.'

Ook de tegenwerping dat hij duidelijker had moeten uitleggen wat hij aantrekkelijk vond aan de man met wie hij een relatie had, omdat deze man ongeveer 20 jaar ouder was dan hij, is gebaseerd op een stereotiepe gedachtegang.

Conclusie

Wij vertrouwen erop dat u de hierboven genoemde uitspraken opnieuw zult bekijken en dat u de door ons voorgestelde maatregelen zult nemen. We zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Astrid Oosenbrug

Voorzitter COC Nederland

Bijlagen:

- Dossier mevrouw X, Tunesië – VERTROUWELIJK, alleen verzonden aan staatssecretaris
- Dossier de heer Y, Guinee – VERTROUWELIJK, alleen verzonden aan staatssecretaris
- Brief aan de Staatssecretaris van 16 augustus 2018
- Brief aan de Tweede Kamer van 10 september 2018
- Brief aan de Tweede Kamer van 6 december 2018

---

⁵ voornemen april 2018.